

Spis treści

Wstęp 11

Część I

Wprowadzenie do problematyki rozmowy i obserwacji psychologicznej 15

ROZDZIAŁ 1. Ogólne zasady profesjonalnego postępowania diagnostycznego. Etyczny, merytoryczny i osobowościowy profesjonalizm diagnosty 16

1.1. Profesjonalizm relacji. Etyka i kompetencje 17

1.2. Relacyjne kompetencje merytoryczne i osobiste 20

1.3. Etyka zbierania i interpretacji danych oraz przekazywania wyników badania 21

1.4. Kompetencje merytoryczne i osobiste w podejmowaniu czynności diagnostycznych 24

Podsumowanie 27

Blok kontrolny 28

ROZDZIAŁ 2. Rozmowa i obserwacja w procesie diagnozowania. Podstawy teoretyczne i problemy metodologiczne 29

2.1. Trochę historii 29

2.2. Uściślenia terminologiczne 31

2.3. Miejsce rozmowy i obserwacji w procesie diagnozowania jednostki 33

2.4. Metodologiczny status rozmowy i obserwacji psychologicznej 35

2.4.1. Samowiedza i (samo)obserwacja jako źródła danych i podstawy wnioskowania diagnostycznego 37

2.4.2. Wartość diagnostyczna danych w rozmowie i obserwacji 39

2.4.3. Problem rzetelności metody 43

Podsumowanie 46

Blok kontrolny 47

Część II

Rozmowa psychologiczna w praktyce diagnostycznej 49

ROZDZIAŁ 1. Interakcyjny charakter rozmowy diagnostycznej. Relacja i kontakt diagnostyczny 50

1.1. Charakter relacji psycholog–klient 51

1.1.1. Kompetencje interpersonalne diagnosty 51

1.1.2. Postawa klienta wobec badania 61

1.1.3. Znaczenie interakcyjnego charakteru 64

1.2. Pojęcie i cechy kontaktu diagnostycznego 67

1.2.1. Nawiązanie kontaktu 69

1.2.2. Zasady i strategie podtrzymywania kontaktu 70

1.2.3. Trudności w kontakcie 84

1.2.4. Sposoby radzenia sobie z oporem klienta 91

Podsumowanie 97

Blok kontrolny 98

ROZDZIAŁ 2. Taktyka rozmowy. Podstawowe interwencje i formy zadawania pytań 99

2.1. Przebieg rozmowy 99

2.2. Formy pytań i inne rodzaje interwencji 105

2.2.1. Wybór i formułowanie pytań 107

- 2.2.2. Inne interwencje służące zwiększeniu
dostępności i jakości informacji 116

Podsumowanie 127

Blok kontrolny 128

ROZDZIAŁ 3. Jak wybrać optymalną formę rozmowy? 129

3.1. Stopień strukturalizacji rozmowy jako kryterium wyróżnienia i wyboru jej formy 130

3.1.1. Rozmowa ustrukturalizowana 131

3.1.2. Rozmowa częściowo ustrukturalizowana 135

3.1.3. Rozmowa o strukturze otwartej – swobodna 137

3.2. Wybór formy rozmowy a cel diagnozy 139

Podsumowanie 141

Blok kontrolny 142

ROZDZIAŁ 4. Paradygmat a założenia, struktura i treść rozmowy diagnostycznej 143

4.1. Paradygmatyczne ujęcie zasad oraz treści i planu rozmowy 147

4.1.1. Zasady i schemat planowania rozmowy
w podejściu behawioralnym 148

4.1.2. Poznawczo-behawioralne podejście do rozmowy 150

4.1.3. Paradygmat psychodynamiczny 152

4.1.4. Integrujący model Lazarusa jako podstawa
prowadzenia rozmowy diagnostycznej 154

4.1.5. Kilka uwag na temat innych ujęć paradygmatycznego
uwarunkowania formy i treści rozmowy 160

4.2. Czy i jak wybrać teorię? 161

4.3. Problem diagnostyczny a perspektywa teoretyczna na przykładzie zaburzeń zachowania 166

Podsumowanie 170

Blok kontrolny 171

ROZDZIAŁ 5. Planowanie tematyki rozmowy 172

5.1. Plan rozmowy 172

ROZDZIAŁ 6. Rejestracja i interpretacja danych 178

6.1. Sposoby rejestracji materiału z rozmowy 178

6.2. Interpretacja danych diagnostycznych 179

Podsumowanie 187

Blok kontrolny 187

Ćwiczenia 188

Część III

Obserwacja psychologiczna 193

ROZDZIAŁ 1. Obserwacja – przedmiot i teoretyczne ramy metody 194

1.1. Teoretyczne podstawy obserwacji 196

1.2. Cel diagnozy – przedmiot obserwacji – paradygmat 200

Podsumowanie 204

Blok kontrolny 204

ROZDZIAŁ 2. Wybór rodzaju i formy obserwacji 206

2.1. Rodzaje obserwacji ze względu na stopień interwencji diagnosty, zakres i warunki badania 208

2.2. Rodzaje obserwacji ze względu na formę strukturalizacji i standaryzacji 212

Podsumowanie 218

Blok kontrolny 219

ROZDZIAŁ 3. Zachowanie niewerbalne jako źródło danych diagnostycznych 220

- 3.1. Funkcje ekspresji niewerbalnej niewerbalnej jako przesłanka wniosku o znaczeniu danych obserwacyjnych 221**
- 3.2. Obszary ekspresji i źródła wskaźników obserwacyjnych 224**
 - 3.2.1. Wygląd zewnętrzny 226
 - 3.2.2. Mimika i pantomimika 227
 - 3.2.3. Proksemika 230
 - 3.2.4. Dotyk 231
 - 3.2.5. Parajęzykowe i językowe aspekty ekspresji 232
- 3.3. Własne reakcje diagnosty jako przedmiot obserwacji i źródło danych diagnostycznych 235**
- 3.4. Rejestracja danych obserwacyjnych 236**

Podsumowanie 238

Blok kontrolny 238

ROZDZIAŁ 4. Integrowanie i interpretacja danych obserwacyjnych 240

- 4.1. Ilościowa i jakościowa analiza danych 240**
- 4.2. Błędy interpretacji danych obserwacyjnych 245**
- 4.3. Sposoby reagowania i konstruktywnego wykorzystania zachowań niewerbalnych 246**

Podsumowanie 248

Blok kontrolny 249

Ćwiczenia 249

Załącznik 253

Bibliografia 257

Indeks osób 263

Indeks rzeczowy 267